

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 274474
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

7/36518 - 36519 GK 47

7/36819 - 36822 GK 51

7/23003 GK 77

7/34644 GK 20

22 Aralık 2020

7/36691 - 36693 GK 50 .../.../2020

7/36520 - 36523 GK 47

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7/36823 GK 51

7/34523 GK 19

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

7/36268 GK 45

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/36825 GK 51

Murat KUBAN
Bakan

EK:

-Liste (4 Adet, 4 Sayfa)

-Cevap Yazısı (30 Adet, 65 Sayfa)

7/34401 GK 18

7/36524 GK 47

7/34527 GK 19

7/36682 GK 50

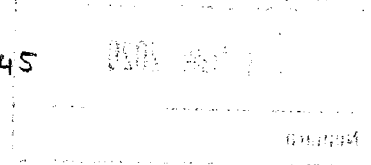
7/35773 GK 36

7/36685 - 36686 GK 50

7/36089 GK 44

7/37140 - 37141 İşlemde.

7/36278 GK 45

BATMAN MİLLETVEKİLİ
SAYIN AYŞE ACAR BAŞARAN'IN
TBMM 7/36523 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Batman ili Sason ilçesinde Batman İl Genel Meclisi'ne bağlı İmar Komisyonu'na sunulan Maya Enerji Üretim Limited Şirketi'nin sunduğu Metin HES projesi ile ilgili tartışmalar devam etmektedir. Proje şimdiye kadar dört kere imar komisyonuna sunulmuş, İl Genel Meclisi tarafından bir kere reddedilmiş, bu red kararı Valilik tarafından geri çevrilmiştir. Proje beşinci kez gündeme getirilmektedir. Söz konusu projenin alanı Batman İli Sason İlçesi Balbay Köyü Pazarcık mevki ile Diyarbakır Kulp İlçesi Kayahan Köyü sınırları içerisinde de girmektedir. Proje kararı tek bir şehri kapsamamaktadır. Metin HES projesi, göl alanı dahil toplam 452 parsel alan kapsamaktadır. Bu parsellerin 430'u şahsi olup 22'si hazine alanıdır. Şahsi parseller birçok yerleşim alanını kapsamaktadır. Projenin analiz periyodu 50 yıl olup 50 milivoltluk elektrik üretimi hedeflenmektedir.

Projeye bağlı olarak;

- a)-Bölgede büyük bir su kütlesini tutacak alanın olmaması ve HES projesinin yapılması için malzemelerin taşınabilmesi adına yapılması gereken yeni bir yolun maliyetinin projenin mali getirisinden daha fazlaya mal olacağı,
- b)-Sason Bölgesi kırsalının birinci dereceden deprem bölgesi olması sebebiyle söz konusu projenin ve projeye bağlı çalışmaların deprem değerlerinin aşınmasına yol açarak bölgeyi sismik anlamda aktif hale getireceği,
- c)-Köy çeşmeleri, dereler ve doğal kaynak sularının proje sebebiyle kuruyacağı,
- d)-Projenin kapsadığı alandaki yerleşkelerde yaşayan halkın ekolojik değişimlere bağlı olarak tarım ve hayvancılık yapamayacağı için ekonomik göçe zorlanmış olacağı,
- e)-Bölgedeki suyun fiziki değişim yaşayacağı, suya erişimin büyük risk haline geleceği ve bölgedeki ekolojik dengenin bozulacağına dair gelişen itirazlar bulunmaktadır.

Projenin kapsadığı alanda yaşayan yerli halk Diyarbakır Valiliği, Batman Valiliği, Diyarbakır DSİ, Batman İl Özel İdaresi, Batman İl Genel Meclisi ile Batman Çevre Gönüllüler Derneği'ne yazılı ve sözlü olarak birçok itirazda bulunmuş, projeye karşı 800 civarında imza toplamıştır. Bu proje bölgede yaşayan insanları yerinden etmesine yol açacak, bölgeyi insansızlaştıracak ve zorla göç ettirmeye yol açacaktır.

Bu bağlamda;

I- Batman ilinin Sason ilçesi kırsalında yapılması planlanan HES projesinin yapılmak istendiği alanın deprem bölgesi olması sebebiyle bölgede meydana gelebilecek hayati sorunlar üzerine düşünülmüş müdür?

2-Proje süreci için yapılması şart olan karayolunun gideri projenin mali getirisini aşacağı ve halkın ekonomik kaynaklarını olumsuz etkileyen projenin halkı göçe zorlayacağı, bölgedeki ekonomiyi adeta bitireceği bilindiği halde bu projeden nasıl bir kâr beklenmektedir?

3-Projenin Batman ve Diyarbakır illeri kırsalına vereceği geri dönüşü olmayacak ekolojik zarar nasıl telafi edilecektir?

4-Bölgedeki halkın geçimini sağladığı tarım ve hayvancılık için uygun coğrafi koşulların proje sebebiyle değişmesi durumunda halka, göç etmeden geçimini sağlayabilmeleri için gereken koşullar sağlanacak mıdır?

5-Halkın proje ile ilgili itirazları gözetilecek midir?

6-Bölgedeki suyun fiziksel değişimi durumunda halkın temiz suya erişimi nasıl sağlanacaktır?

7-Türkiye genelinde yapılan HES projeleri ekolojiye nasıl zararlar vermiştir?

8-Ülke genelinde HES projelerinin yapılmasının ardından bölgeden dışarı gerçekleşen ekonomik göçe dair istatistikler var mıdır?

9-HES yapılan alanlardaki hava değişikliklerine dair yapılmış bir araştırma var mıdır?

CEVAPLAR

Söz konusu proje ile ilgili, 17.07.2008 tarihli ve 26939 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren mülga ÇED Yönetmeliği kapsamında 19.08.2011 tarihinde Bakanlığımıza başvuru yapılmıştır. 28.11.2011 tarihinde Diyarbakır İlinde, 29.11.2011 tarihinde Batman İlinde Halkın Katılımı Toplantıları, 02.12.2011 tarihinde Komisyonun Kapsam ve Özel Format Belirleme Toplantısı, ÇED Raporu'nun değerlendirildiği 1.İDK Toplantısı 10.07.2013 tarihinde, 2.İDK Toplantısı da 22.11.2013 tarihinde gerçekleştirilmiştir. ÇED süreci içerisinde Bakanlığımız tarafından oluşturulan İnceleme ve Değerlendirme komisyonunda yer alan kurumlar olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (MTA Genel Müdürlüğü, Maden İşleri Genel Müdürlüğü); Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (Karayolları Genel Müdürlüğü); mülga Orman Ve Su İşleri Bakanlığı (DSİ Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü); Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (Su Toprak Yönetimi Daire Başkanlığı); Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü; Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü; Diyarbakır ve Batman Valilikleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İl Halk Sağlığı Müdürlüğü, mülga Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl Özel İdare Genel Sekreterliği, İl Afet Acil Durum Yönetimi Müdürlüğü); Endüstriyel Yatırımlar ÇED Dairesi Başkanlığı (Petrol ve Madencilik Şube Müdürlüğü) görüşleri alınmıştır.

Nihayetinde komisyon tarafından yapılan inceleme ve değerlendirme sonunda 13.02.2014 tarihinde ÇED Olumlu Kararı verilmiştir.

Deprem, karayolu, ekoloji, göç ve suya erişim ile ilgili hususlar ise Komisyonda yer alan ilgili kurumlar tarafından değerlendirilmiş olmakla birlikte, projenin olası etkileri ve bu etkileri ortadan kaldırmak veya en aza indirmek için alınması gerekli önlemler Nihai ÇED Raporunda ortaya konulmuştur ve alınması gerekli önlemlere ilişkin gerekli taahhütler alınmıştır. ÇED, her projenin başlangıç aşamasında uygulanmakta olup, verilen ÇED Olumlu Kararı sonrasında yatırma başlanılabilmesi için ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlardan gerekli izinlerin alınması gerekmektedir.

25.11.2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ÇED Yönetmeliği Ek 1 Listesi “madde 15- Kurulu gücü 10 MWm ve üzeri olan hidroelektrik santralleri”, Ek 2 Listesi “madde 41- Kurulu gücü 1-10 MWm olan hidroelektrik enerji santralleri” yer almakta olup, bu doğrultuda HES projeleri ile ilgili çevresel etki değerlendirme süreci yürütülmektedir.

Ülkemizde planlanan ve ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımıza başvurusu yapılan her Hidroelektrik Enerji Santrali projesinin ÇED sürecinde; bölge topografyası, arazi özellikleri ve kullanım durumları, iklim özellikleri, hidrojeolojik özellikleri, doğal afet durumu, tarım, turizm, toprak, su, hava ve atmosferik koşulları, mülkiyet durumu, kültür varlığı ve sit özellikleri, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet ve benzeri özellikleri dikkate alınmaktadır. Bir komisyon marifetiyle değerlendirilen HES projelerinin, hem fiziksel hem biyolojik hem de sosyal çevreye olabilecek olumsuz etkileri ve alınacak önlemler detaylı olarak irdelenmektedir.

Önergedeki diğer hususlara ilişkin bilgilerin Tarım ve Orman Bakanlığı ile Türkiye İstatistik Kurumundan edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.